

شماره ۴۱۳۹ - ق

تاریخ ۱۷/۹/۶۱

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

بجای

دفتر شورای نگهبان

تاریخ ۱۳۶۱/۹/۱۷

شماره ۶۶۰۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۸۰۰۶ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۶ دولت در خصوص مواد قابل تجدیدنظر در قانون مدنی و نظرات اصلاحی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۱/۴/۲۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضائی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت پنج سال بصورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز سه شنبه مورخ ۱۳۶۱/۹/۹ با اصلاحاتی در عنوان و متن بتصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میگردد. / ن

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

۱۷/۹/۶۱

بجسالی

لایحه قانونی اصلاح موادی از قانون مدنی

ماده واحده - مواد زیر از قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی اصلاح و بقیه مواد بقوت خود باقی است .

ماده ۱- مصوبات مجلس شورای اسلامی به رئیس جمهور ابلاغ و رئیس جمهور باید ظرف ۵ روز آنرا امضاء و به دولت ابلاغ نموده و دولت موظف است ظرف مدت ۴۸ ساعت آنرا منتشر نماید .

تبصره در صورت استنکاف رئیس جمهور از امضاء یا ابلاغ بدولت در مهلت مقرر دولت موظف است مصوبه یا نتیجه همه پرسی را پس از انقضای مدت مذکور ظرف چهل و هشت ساعت منتشر نماید .

ماده ۲- "قوانین بانزده روز پس از انتشار لازم الاجراء است مگر آنکه در خود قانون ترتیب خاصی برای اجراء آن مقرر شده باشد" .

ماده ۲۶- اموال دولتی که معد است برای مصالح یا انتفاعات عمومی مثل استحکامات و قلاع و خندق ها و خاکریزهای نظامی و قورخانه و اسلحه و ذخیره و سفاین جنگی و همچنین اثاثیه و ابنیه و عمارات دولتی و سیمهای تلگرافی دولتی و موزه ها و کتابخانه های عمومی و آثار تاریخی و امثال آنها و بالجمله آنچه که از اموال منقوله و غیر منقوله که دولت به عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد قابل تملک خصوصی نیست و همچنین است اموالی که موافق مصالح عمومی به ایالت یا ولایت یا ناحیه یا شهری اختصاص یافته باشد .
ماده ۸۱- "در اوقاف عامه که متولی معین نداشته باشد - اداره موقوفه بر طبق قانون خواهد بود" .

ماده ۱۶۲- "هر کس مالی پیدا کند که قیمت آن کمتر از یک درهم (یک مثقال و یک پنجم مثقال شرعی نقره) باشد می تواند آنرا تملک کند" .

ماده ۱۶۳- اگر قیمت مال پیدا شده یک درهم یا بیشتر باشد پیدا کننده باید یک سال تعریف کند و اگر در مدت مزبور صاحب مال پیدا نشد مشارالیه مختار است که آن را بطور امانت نگاهدارد یا تصرف دیگری در آن بکند در صورتیکه آن را بطور امانت نگاه دارد و بدون تقصیر او تلف شود ضامن نخواهد بود .

ماده ۱۶۴- "تعریف اشیاء پیدا شده عبارتست از نشر و اعلان بر حسب مقررات شرعی بنحوی که بتوان گفت که عادتاً با اطلاع اهالی محل رسیده است" .

ماده ۲۱۸ حذف شد .

ماده ۳۴۷- "شخص کورمی تواند خرید و فروش نماید مشروط بر اینکه شخصا به طریقی

بجای

غیر از معاینه یا بوسیله کس دیگر ولو طرف معامله جهل خود را مرتفع نماید".
ماده ۱۷۴- "غبن در صورتی فاحش است که عرفاً قابل مسامحه نباشد".
ماده ۶۵۳ حذف شد.

ماده ۵۵۶- در دوا نیدن حیوانات سواری و همچنین در تیراندازی و شمشیرزنی گرویندی
جائز و مفاد ماده قبل در مورد آنها رعایت نمی شود.

ماده ۷۰۶- هرگاه مدین مدت داشته ولی ضمان حال باشد بعد از ضمان مضمون له حق
مطالبه از ضمان دارد.
نظریه اصلاحی.

ماده ۷۰۶ تکرار ماده ۷۰۳ است و حذف شود.

ماده ۷۴۷- هرگاه کفیل مکفول خود را مطابق شرایط مقرر حاضر کند و مکفول له از قبول
او امتناع نماید کفیل با اشهاد یا مراجعه به حاکم، بری می شود.

ماده ۸۸۱- در صورتیکه قتل عمدی مورث به حکم قانون یا برای دفاع باشد مفاد ماده
فوق منجری نخواهد بود.
نظریه اصلاحی.

ماده ای بعنوان ماده "۸۸۱ مکرر" باین عبارت الحاق گردد. "کافر از مسلم ارث نمی برد
و اگر در بین ورثه متوفای کافر مسلم باشد وراثت کافر ارث نمی برد اگرچه از لحاظ طبقه و
درجه مقدم بر مسلم باشند".

ماده ۹۸۰- کسانی که به امور عام المنفعه ایران خدمت یا مساعدت شایانی کرده باشند
و همچنین اشخاصی که دارای عیال ایرانی و از او اولاد دارند و یا دارای مقامات عالی علمی
و متخصصی در امور عام المنفعه هستند و تقاضای ورود به تابعیت دولت جمهوری اسلامی
ایران را می نمایند در صورتیکه دولت ورود آنها را به تابعیت دولت جمهوری اسلامی
ایران صلاح بداند بدون رعایت شرط اقامت ممکن است با تصویب هیات وزراء به تبعیت
ایران قبول شوند.

ماده ۹۸۱ حذف شد.

ماده ۹۸۲- اشخاصی که تحصیل تابعیت ایرانی نموده یا بنمایند از کلیه حقوقی که برای
ایرانیان مقرر است باستثناء حق رسیدن به مقام وزارت و کفالت وزارت و بیا هرگونه مأموریت
سیاسی خارج بپره مند می شوند لیکن نمی توانند به مقامات ذیل نائل گردند مگر پس از
ده سال از تاریخ صدور سند تابعیت.

۱- عضویت در مجلس شورای اسلامی.

۲- عضویت شوراهای استان و شهرستان و شهر.

۳- استخدام وزارت امور خارجه.

ماده ۹۸۷- زن ایرانی که با تبعه خارجه مزاجت مینماید به تابعیت ایرانی خود باقی خواهد ماند مگر اینکه مطابق قانون مملکت زوج تابعیت شوهر بواسطه وقوع عقد ازدواج به زوج تحمیل شود ولی در هر صورت بعد از وفات شوهر و با تفریق به صرف تقدیم درخواست به وزارت امور خارجه با انجام ورقه تصدیق فوت شوهر و یا سند تفریق تابعیت اصلیه زن با جمیع حقوق و امتیازات راجعه به آن مجدداً به او تعلق خواهد گرفت .

تبصره ۱- هرگاه قانون تابعیت مملکت زوج زن را بین حفظ تابعیت اصلی و تابعیت زوج مخیر بگذارد در این مورد زن ایرانی که بخواهد تابعیت مملکت زوج را دارا شود و علل موجهی هم برای تقاضای خود در دست داشته باشد بشرط تقدیم تقاضا نامه کتبی به وزارت امور خارجه ممکن است با تقاضای او موافقت گردد .

تبصره ۲- زن های ایرانی که بر اثر ازدواج تابعیت خارجی را تحصیل می کنند حق داشتن اموال غیر منقول جز آنچه که در موقع ازدواج دارا بوده اند ندارند این حق هم به وراثت خارجی آنها منتقل نمی شود .

مقررات ماده ۹۸۸ و تبصره آن در قسمت خروج ایرانیانی که تابعیت خود را ترک نموده اند شامل زنان مزبور نخواهد بود .

ماده ۹۹۱- تکالیف مربوط به اجراء قانون تابعیت و اخذ مخارج دفتری در مورد کسانی که تقاضای تابعیت یا ترک تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران و تقاضای بقاء بر تابعیت اصلی را دارند بموجب آئین نامه که بتصویب هیات وزراء خواهد رسید معین خواهد شد .

ماده ۱۰۳۶ حذف شد .

ماده ۱۰۳۹ حذف شد .

ماده ۱۰۴۱- " نکاح قبل از بلوغ ممنوع است و همچنین بعد از بلوغ اثاث نیز در صورت عدم استعداد جسمی به تشخیص پزشکی قانونی است .

تبصره - عقد نکاح قبل از بلوغ با اجازه ولی صحیح است .

ماده ۱۰۴۲ حذف شد .

ماده ۱۰۴۳- نکاح دختریکه هنوز شوهر نکرده اگرچه به سن بلوغ رسیده باشد موقوف به اجازه پدر یا جد پدری و است و هرگاه پدر یا جد پدری بدون علت موجهاً زدن اجازه مضایقه کند دختر می تواند با معرفی کامل مردی که می خواهد بها و شوهر کند و شرایط نکاح و مهری که بین آنها قرار داده شده به دادگاه مدنی خاص مراجعه و به توسط دادگاه مزبور مراتب به پدر یا جد پدری اطلاع داده شود و بعد از ۱۵ روز از تاریخ اطلاع و عدم پاسخ موجهاً ز طرف ولی دادگاه مزبور می تواند اجازه نکاح را صادر نماید .

ماده ۱۱۲۲- عیوب ذیل در مرد که مانع از ایفاء وظیفه زناشوئی باشد موجب حق

فسخ برای زن خواهد بود .

بجسالی

۱- عنن بشرط اینکه بعد از گذشتن مدت یکسال از تاریخ رجوع زن به حاکم رفع نشود.

۲- خصاء

۳- مقطوع بودن آلت تناسلی.

ماده ۱۱۳۰- در موارد زیر زن میتواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق نماید در صورتیکه برای محکمه ثابت شود که دوام زوجیت موجب عسر و حرج است میتواند برای جلوگیری از ضرر و حرج زوج را اجبار به طلاق نماید.
ماده ۱۲۰۹ حذف شد.

ماده ۱۲۱۰- هیچکس رانمی توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به عنوان جنون یا عدم رشد محجور نمود مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت شده باشد.

ماده ۱۲۱۹- هر یک از ابوبین مکلف است در مواردی که بموجب ماده قبل باید برای اولاد آنها قیم معین شود مراتب را به دادستان حوزه اقامت خود و یا به نماینده او اطلاع داده از او تقاضا نماید که اقدام لازم برای نصب قیم بعمل آورد.

ماده ۱۲۲۲- در هر موردی که دادستان بنحوی زانحاء بوجود شخصی که مطابق ماده ۱۲۱۸ باید برای او نصب قیم شود مسبوق گردید باید به دادگاه مدنی خاص رجوع و اشخاصی را که برای قیومت مناسب می داند به دادگاه مدنی خاص مزبور معرفی کند (مطابق قانون امور حسبی نصب قیم با دادگاه است بدین جهت کلمات (شرع) حذف گردید).

دادگاه مدنی خاص از میان اشخاص مزبور یک یا چند نفر را بسمت قیم معین و حکم نصب او را صادر میکند و نیز دادگاه مزبور میتواند علاوه بر قیم یک یا چند نفر را بعنوان ناظر معین نماید در این صورت محکمه باید حدود و اختیارات ناظر را نیز تعیین کند.
اگر دادگاه مدنی خاص شرع اشخاصی را که معرفی شده اند معتمد ندید اشخاص دیگری را از دادسرا خواهد خواست.

ماده ۱۲۲۳- در مورد مجانین دادستان باید قبل از رجوع به خیره کرده نظریات خبره را به دادگاه مدنی خاص ارسال دارد در صورت اثبات جنون دادستان به دادگاه رجوع میکند تا نصب قیم شود در مورد اشخاص غیر رشید نیز دادستان مکلف است که قبلاً بوسیله مطلعین اطلاعات کافی در باب سفاقت او بدست آورده و در صورتی که سفاقت را مسلم دید در محکمه بدایت اقامه دعوی نماید و پس از صدور حکم عدم رشد برای نصب قیم به دادگاه رجوع نماید.
ماده ۱۲۲۷- فقط کسی را محاکم و ادارات و دفاتر اسناد رسمی به قیومت خواهند شناخت که نصب او مطابق قانون توسط دادگاه بعمل آمده باشد.

ماده ۱۲۲۸- در خارج ایران مامورین قنصلی ایران حق دارند نسبت به ایرانیان که باید مطابق ماده ۱۲۱۸ برای آنها قیم نصب شود و در حوزها موریت آنها ساکن یا مقیم هستند

بجسالی

موقتا نصب قیّم کنند و باید تا ده روز پس از نصب قیّم مدارک عمل خود را بوسیله وزارت امور خارجه به وزارت دادگستری بفرستند. نصب قیّم مزبور وقتی قطعی میگردد که دادگاه مدنی خاص تهران تصمیم مامور قنسولی را تنفیذ کند.

ماده ۱۲۳۶- قیّم مکلف است قبل از مداخله در امور مالی مولی علیه صورت جامعی از کلیه دارائی او تهیه کرده یک نسخه از آن را با مضای خود برای دادستانی که مولی علیه در حوزه آن سکونت دارد بفرستد. و دادستان یا نماینده او باید نسبت به میزان دارائی مولی علیه تحقیقات لازمه بعمل آورد.

ماده ۱۲۴۳- در صورت وجود موجبات موجه دادستان می تواند از دادگاه مدنی خاص تقاضا کند که از قیّم تضمیناتی راجع به اداره اموال مولی علیه بخواهد تعیین نوع تضمین بنظر دادگاه است. هرگاه قیّم برای دادن تضمین حاضر نشد از قیّموت عزل می شود.

ماده ۱۲۵۱- هرگاه زن بی شوهری ولو مادر مولی علیه که بسمت قیّموت معین شده است اختیار شوهر کند باید مراتب را در ظرف یکماه از تاریخ انعقاد نکاح به دادستان حوزه اقامت خود یا نماینده او اطلاع دهد.

در این صورت دادستان یا نماینده او میتواند با رعایت وضعیت جدید آن زن تقاضای تعیین قیّم جدید و یا ضم ناظر کند.

ماده ۱۲۵۴- خروج از تحت قیّموت را ممکن است خود مولی علیه یا هر شخص ذینفع دیگری تقاضا نماید تقاضا نامه ممکن است مستقیما یا توسط دادستان حوزه ای که مولی علیه در آنجا سکونت دارد یا نماینده او به دادگاه مدنی خاص همان حوزه داده شود.

ماده ۱۳۰۶- " وقتی میتوان به شهادت شهود استناد کرد که دلائل مذکور در کتب برای اول و دوم و چهارم جلد سوم این قانون وجود نداشته باشد. "

ماده ۱۳۰۷ حذف شد.

ماده ۱۳۰۸ حذف شد.

ماده ۱۳۱۰ حذف شد.

ماده ۱۳۱۱ حذف شد.

ماده ۱۳۱۳- شهادت اشخاص ذیل پذیرفته نمی شود.

۱- اشخاص ولگرد و کسانیکه تکدی را شغل خود قرار دهند.

۲- اشخاص معروف به فساد اخلاق.

۳- کسیکه نفع شخصی در دعوی داشته باشد.

۴- شهادت دیوانه در حال دیوانگی.

۵- کسانی که عدالت شرعی آنها محرز نباشد.

ماده ۱۳۲۸- کسی که قسم متوجه او شد ما است در صورتیکه نتواند بطلان دعوی طرف

را اثبات کند یا باید قسم یاد نماید یا قسم را بطرف دیگر رد کند و اگر نه قسم یاد کند و نه آنرا به طرف دیگر رد نماید با سوگند مدعی به حکم حاکم مدعی علیه نسبت به ادعائی که متقاضی قسم برای آن شده است محکوم میگردد .

ماده ۱۳۲۸ مکرر - " دادگاه میتواند نظر به اهمیت موضوع دعوی و شخصیت طرفین و اوضاع و احوال موثر مقرر دارد که قسم با انجام تشریفات خاص مذهبی یاد شود یا آنرا به نحو دیگری تقلیظ نماید . در موارد افراد اقلیت هائی که مذهب آنها در قانون اساسی جمهوری اسلامی به رسمیت شناخته شده تشریفات مذهبی خودشان رعایت خواهد شد . " ماده ۱۳۳۵ - " توسل به قسم وقتی ممکن است که دلائل مذکور در کتابهای اول تا چهارم جلد سوم این قانون موجود نباشد . در این صورت مدعی میتواند حکم به دعوی خود را که مورد انکار مدعی علیه است منوط به قسم او نماید . "

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز سه شنبه نهم آذرماه یکهزار و سیصد و شصت و یک بتصویب رسیده است . ع .

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبرهاشمی

۱۷ / ۹ / ۸۱